

စီမံကိန်းအဆင့် အကျိုးသက်ရောက်မှုများ

မြေယာ

မြေယာ

ဤအပိုင်းတွင် ပါဝင်သော ကဏ္ဍများ -

- (က) ပတ်သက်ဆက်နွယ်သော နိုင်ငံရေးရာအခြေအနေ
- (ခ) ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ
- (ဂ) ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

(က) ပတ်သက်ဆက်နွယ်သော နိုင်ငံရေးရာအခြေအနေ

မြေယာသည် ကျေးလက်ဒေသနေသမားစုအများစု၏ အဓိကကျသော ပိုင်ဆိုင်မှုဖြစ်ပါသည်။ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသော မြန်မာ နိုင်ငံ၏လူဦးရေသည် ကျေးလက်ဒေသများတွင်နေထိုင်ကြပြီး စိုက်ပျိုးရေး၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့်ဆက်စပ်လုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ကြ ပါသည်။ လယ်သမားအမြောက်အများသည် အထူးသဖြင့် လူနည်းစုလူမျိုးစုများ နေထိုင်တည်ရှိရာ တောင်ပေါ်ဒေသများတွင် လေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်အောက်၌ မြေယာအသုံးချခြင်းများ ပြုလုပ်ကြပါသည်။ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ မြေယာသုံးစွဲခြင်းနှင့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် ကာလကြာမြင့်စွာပင် ကျင့်သုံးလာခဲ့ကြပါသည်။ ကွင်းဆင်း သုတေသနပြုလုပ်ရာမှ တွေ့ရှိချက်များသည် တစ်ဆင့်ခံရရှိသော (secondary research) သတင်းအချက်အလက်များမှ ထင်ရှား သည့်အချက်များကို အတည်ပြုပေးသည်။ ယင်းမှာ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် မြေယာအပေါ် အမှီပြုနေကြသော မြန်မာ လူဦးရေအများစုအတွက် မြေယာ အသိမ်းဆည်းခံရသည့်အခါ ငွေကြေးဆိုင်ရာ လျော်ကြေးရရှိလျှင်ပင် သင့်တော်သည့် လူနေမှု အဆင့်အတန်းအပေါ် ကြီးမားသည့်သက်ရောက်မှုရှိနိုင်သည် ဆိုသည့်အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပေးလျော်သော ငွေကြေးမဟာမာန်သည် လျင်မြန်စွာမြင့်တက်လာသော မြေယာဈေးနှုန်းများနှင့် လိုက်လျောညီထွေမရှိပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ပြောင်း ရွှေ့ပေးရမည့် လယ်သမားများသည် အနီးအနားရှိ မြေနေရာအသစ်ကို ပြန်လည်ဝယ်ယူနိုင်ရန် မတတ်နိုင်ကြပါ။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာမဲ့များ

ကျေးလက်နေပြည်သူများသည် မြေယာသိမ်းယူမှုများ၏ အန္တရာယ်ကိုဆက်လက် ကြုံတွေ့နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ၎င်းအန္တရာယ် သည် ဆယ်စုနှစ်များစွာကတည်းက ရှိနေခဲ့ပြီး လူထုအတွင်းတွင် မြေယာမဲ့ဦးရေ များပြားလာစေခဲ့ပါသည်။ ခန့်မှန်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသော လယ်သမားများအား လယ်ယာမဲ့လယ်လုပ်သားအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပြီး အထူးသဖြင့် အခြေခံ စားသောက်ကုန်ဈေးနှုန်း မြင့်မားလာချိန်တွင် ၎င်းတို့အား စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှုမရှိသောအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေပါသည်။ အစိုးရကိုယ်တိုင် ၎င်း၏စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မူဘောင် (FESR) တွင် မြေယာမဲ့ပြဿနာသည် အဓိက ပြဿနာဖြစ်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုလက်ခံထားပြီး ၂၀၀၅-ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ၏ ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းသည် လယ်ယာမဲ့ဖြစ်နေကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ "ဆန်အိုးကြီးများ" ဟု အမည်သတ်မှတ်ထားသော တိုင်းဒေသကြီးများတွင် ၎င်းရာခိုင်နှုန်းမှာ ပိုမိုမြင့်မားနေပြီး ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးတွင် ၃၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးတွင် ၃၃ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး တွင် ၄၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ပြည်တွင်းလက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၏ အကျိုးဆက်အနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်ရှိ သိန်းဂဏန်းပမာဏရှိသော လူနည်းစုလူမျိုးစုနိုင်ငံသားများကို ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်စေခဲ့ပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ဖြစ်ပွားခဲ့သော လူထုအချင်းချင်းအတွင်း ဖြစ်ပွားသောပဋိပက္ခများကြောင့် ၂၀၁၂-ခုနှစ် ဇွန်လမှစတင်ကာ လူပေါင်း ၁၄၃,၀၀၀ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။ နိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်ရှိ အချို့သော လူနည်းစုလူမျိုးစုများသည် ဆယ်စုနှစ် များစွာတည်းက ပြောင်းရွှေ့သွားလာနေထိုင်နေကြရ၍ ၎င်းတို့၏ မူလမြေနေရာပိုင်ဆိုင်မှုပင် ခိုင်ခိုင်မာမာ မရှိတော့ပေ။ ၎င်းတို့ မူလပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော မြေနေရာများတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ မနေထိုင်နိုင်ခြင်းနှင့် အခြားသူများမှ အသုံးပြုနေခြင်းများ ဖြစ်နေနိုင် ပါသည်။

မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေး (Land Regime)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာဥပဒေနှင့် မူဝါဒရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုသည် ပြည့်စုံမှုမရှိသေးဘဲ မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ပတ်သက်သောမူဝါဒအား ပြည့်စုံစွာရေးဆွဲထားရှိရန် လိုအပ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုထားကြသည်။ မြေယာခွဲဝေအသုံးချမှု စီစစ်ရေးကော်မတီ (the Land Allotment and Utilisation Committee) သည် အစိုးရဝန်ကြီးအဆင့်ကော်မတီဖြစ်ပြီး ဇူလိုင် ၂၀၁၂-ခုနှစ်မှ စတင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးသားအဆင့် မြေယာအသုံးချရေးမူဝါဒ၊ မြေယာအသုံးချမှု စီမံကိန်းရေးဆွဲရေး၊ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပိုမို မြှင့်မားစေမည့် မြေယာအသုံးချမှုအတွက် ယှဉ်ပြိုင်တောင်းဆိုမှုများတွင် ပိုမိုမျှတသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မြေယာခွဲဝေပေးရေးတို့ကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းကော်မတီတစ်ခုတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် ပြင်ပမှ ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များပါဝင်ပြီး လက်ရှိတွင် မြေယာမူဝါဒအကြမ်းကို ရေးဆွဲလျက်ရှိပြီး အပြီးသတ်ကိုမူ ၂၀၁၅-ခုနှစ်၊ သို့မဟုတ် ၂၀၁၆-ခုနှစ် အထိ လွှတ်တော်သို့ရောက်ရှိရန် မမျှော်မှန်းထားပါ။ မူဝါဒအတည်ပြုပြီးသည်နှင့် ၂၀၁၆-ခုနှစ်တွင် အဓိကကျသော မြေယာဥပဒေအကြမ်းတစ်ခုကို ရေးဆွဲနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာစီမံခန့်ခွဲရေးတွင် ဥပဒေအသစ်နှင့် ဥပဒေအဟောင်းများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ထပ်နေခြင်း၊ ဆန့်ကျင်နေခြင်း၊ ရှုပ်ထွေးခြင်းများဖြစ်နေသည့် အပိုင်းများလည်းရှိနေသည်။ ခိုင်မြဲမှုမရှိသော မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကလည်း အဓိကပြဿနာတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းစနစ်တွင်လည်း ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်း၊ လိုအပ်ချက်များရှုပ်ထွေးခြင်းနှင့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးမရှိခြင်းများဖြင့် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ကုလသမဂ္ဂပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ် (UN HABITAT)မှ မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအသစ်အား မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည်။ မြေပုံရေးဆွဲမှတ်တမ်းပြုခြင်း (Cadastral) စနစ်သည် အားနည်းနေသေးသည့်အတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအငြင်းပွားခြင်းပြဿနာများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြေယာအမျိုးအစားခွဲခြားမှုများနှင့် မြေပုံဆွဲခြင်း မှတ်တမ်းပြုခြင်းကိစ္စများသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခုထပ်နေခြင်း၊ သို့မဟုတ် အမှန်တကယ် မြေယာအသုံးချမှုနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိခြင်းများကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေပုံတစ်ခုတွင် မြေနေရာတစ်ကွက်အား သစ်တောမြေအဖြစ် အမျိုးအစား သတ်မှတ်ထားနိုင်သော်လည်း အခြားမြေပုံတစ်ခု၌ ၎င်းအကွက်အား လယ်ယာမြေအဖြစ် အမျိုးအစား သတ်မှတ်ထားနိုင်ပါသည်။ အကျိုးဆက်အနေနှင့် မြေယာအသုံးချရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ ရှုပ်ထွေးမှုဖြစ်စေခြင်း၊ ရောင်းချနိုင်သော မြေနေရာ ဟုတ်/မဟုတ် အငြင်းပွားဖွယ်ရာရှိခြင်းများ ဖြစ်စေပါသည်။ မြေယာအသုံးပြုသောသူ အားလုံးအတွက် ချိန်မျှပေးစေမည့် လူထုပူးပေါင်းပါဝင်သော မြေယာအသုံးချရေး စီမံကိန်းရေးဆွဲနိုင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

စီးပွားရေးဆိုင်ရာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့(OECD) မှ ၎င်း၏ မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ မူဝါဒသုံးသပ်ချက်တွင် "အကြောင်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လယ်သမားငယ်များအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုမှာ ခိုင်ခိုင်မာမာ မရှိသေးပါ။ (၁) မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှုပ်ထွေးပြီး အချိန်ရှည်ကြာသည့်အတွက် မြေယာမှတ်ပုံတင်မှုနည်းပါးခြင်း၊ (၂) သတ်မှတ်ထားသော မြေယာအမျိုးအစားများသည် ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်မရှိဘဲ အမှန်တကယ်ရှိနေသော မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိခြင်း၊ (၃) ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာအသုံးချမှုအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်မပြုခြင်း၊ (၄) မှတ်ပုံတင်ထားသော မြေယာအသုံးချမှုအခွင့်အရေးများကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်မှု အားနည်းခြင်း၊ (၅) ဖြစ်မြောက်မှုမရှိသော မြေယာစီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ (၆) လုံလောက်သော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အစီအမံများမပါရှိဘဲ အကြီးစားမြေနေရာ ခွဲဝေခြင်းများအား ထောက်ပံ့ အားပေးခြင်း" ဟု ဖော်ပြပါရှိပါသည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (OECD) မှ အကြံပြုထားသည်မှာ မြေယာဝယ်ယူမှုအားလုံးအတွက် လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေး၍ သိရှိပြီးဖြစ်သော သဘောတူညီမှု (Free, Prior and Informed Consent – FPIC) ကို အသုံးပြုရန် ဖြစ်သည်။

မြေယာအငြင်းပွားမှု

မကြာမီကစတင်ခဲ့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအရ နိုင်ငံအတွင်းရှိ နေရာအနှံ့အပြား၌ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများကို ဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြသည့်အကြောင်း အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများမှ သတင်းစာများတွင် အမြဲမပြတ်ဖော်ပြမှုများ ရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အတွင်း အကြီးစား မြေယာခွဲဝေရေးကိစ္စရပ်များလည်း မြင့်တက်လာခဲ့ပါသည်။ အချို့သော မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများမှာ အသစ်ဖြစ်သော်လည်း များစွာသော အမှုကိစ္စများမှာ ယခင်အစိုးရလက်ထက်မှ မြစ်ဖျားခံလာသည့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများပင် ဖြစ်သည်။ အစိုးရမှ အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများအပါအဝင်

၎င်းလုပ်ရပ်များသည် ယခုအခါ မြန်မာပြည်သူများမှ စိန်ခေါ်လာသည့် အစဉ်အလာတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်လာသည်။ အတိတ်ကာလက ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ်သည့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်နိုင်ရန် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းများအား ကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ပြောင်းရွှေ့လာသည့် စစ်တပ်များနှင့် ဆက်စပ်၍သော် လည်းကောင်း ကျေးရွာများအား အလိုဆန္ဒမပါဘဲ ရွှေ့ပြောင်းနေရာချထားမှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စတင်ချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အချို့သောမြေယာများကို လယ်သမားများနှင့် အခြားသူများအား ပြန်လည်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄-ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ လတွင် ယခင်မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများအတွက် တောင်းပန်ပါကြောင်း၊ ထိုသို့သော အလေ့အထများကို ရပ်တန့်သွားမည်ဟု ကတိပြုပါကြောင်း စစ်တပ်မှတင်ပြခဲ့ပြီး အချို့သောမြေယာများအား ပြန်လည်ပေးအပ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရ၏ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုကြောင့် သောင်းဂဏန်းမျှသော ကျေးလက်နေပြည်သူများသည် ၎င်းတို့၏ မြေယာများ ဆက်လက်ဆုံးရှုံးလျက်ရှိပါသည်။

မြေယာအငြင်းပွားမှုပြဿနာများနှင့် ပတ်သက်၍ သက်ဆိုင်ရာ မြေယာပြဿနာအလိုက် ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် အဖွဲ့ နှစ်ဖွဲ့ကို အစိုးရဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။ (အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော) မြေယာ ခွဲဝေအသုံးချမှု စိစစ်ရေး ကော်မတီနှင့် လွှတ်တော်၏ လယ်ယာမြေစုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ကော်မရှင် (ပြည်သူ့လူထုမှ တိုင်ကြားမှုများလက်ခံရန်) တို့ကို ၂၀၁၂-ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် ဖွဲ့စည်း ခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၄-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လွှတ်တော်ကော်မရှင်မှ အစိုးရအား လယ်ယာမြေသိမ်းဆည်းမှုများ ဖြေရှင်းပေးရန် နောက်ဆုံးအဖြစ် ၂၀၁၄-ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအား သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်ဖြစ်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ မတ်လ- ၂၀၁၃ အစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဆိုးရွားနေသော မြေယာသိမ်းယူမှုအခြေအနေများကို ထိရောက်စွာတုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိသေးကြောင်း ဖော်ပြနေပါသည်။ ကျယ်ပြန့်သောပြဿနာကိစ္စရပ်များ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရေးအတွက် သမ္မတမှ ၂၀၁၁- ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (the Myanmar National Human Right Commission) မှလည်း ၎င်းတို့လက်ခံရရှိသော တိုင်ကြားစာအများစုမှာ မြေယာသိမ်းယူမှု ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက် ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေရေးရာ အကူအညီပေးရေးကွန်ရက် (Myanmar Legal Aid Network - MLAW) အဖွဲ့သည်လက်ရှိတွင် အပြန်အလှန်အကျိုးပြုသော မြေယာဆိုင်ရာတရားရေးကူညီမှု (Land Legal Aid-LLA) နည်းစနစ်နှစ်ခု အားကွပ်ကဲလျက်ရှိပြီး ကိစ္စအချို့အားတရားရုံးသို့ပင် ရောက်ရှိသည့်အဆင့်သို့ ကူညီနိုင်ခဲ့သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် အတိုင်းပင် ၂၀၁၃-ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) ၏ အဓမ္မအလုပ် စေခိုင်းမှုယန္တရားအပေါ် အစီရင်ခံစာ၌ မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့်ဆက်စပ်၍ အဓမ္မအလုပ်စေခိုင်းမှုဆိုင်ရာ တိုင်ကြားမှုများ အရေ အတွက် မြင့်မားလာကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ (အလုပ်သမား ကဏ္ဍအကြောင်း အခန်း-၄.၄ တွင် ကြည့်ပါ။)

ပြန်လည်နေရာချထားရေး

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီမံကိန်းများအတွက် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများတွင် သိမ်းဆည်းခံပြည်သူများ အတွက်ပြန်လည်နေရာချ ထားရေးလမ်းစဉ်အပေါ် စိုးမိုးသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များမှာ အကန့်အသတ်များ ရှိနေပါသေးသည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော ဆွေးနွေးချက်များမှာ ၁၉၈၄-ခုနှစ် မြေယာ သိမ်းဆည်းရေးအက်ဥပဒေတွင် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအရ အစိုးရမှသိမ်းယူခဲ့သော မြေယာများအတွက် လျော်ကြေးပေးရန် ပြဌာန်းထားသော်လည်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အစီအမံများနည်းပါးပြီး ပြန်လည် နေရာချထားရေးနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပြဌာန်းချက်များ မပါရှိပါ။

မကြာသေးမီက မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအဖြစ်အပျက်တစ်ခုမှာ ပို၍ကြီးမားသော ပြန်လည်နေရာချ ထားရေးကိစ္စရပ်များအတွက် အသေးစိတ်လိုအပ်ချက်များ မရှိသည့်အပြင် အစိုးရ၌လည်း ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပတ် သက်သည့် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ လုပ်ဆောင်ရန် အတွေ့အကြုံအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့၏ (JICA) ထောက်ခံမှုဖြင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်ကို ရန်ကုန်မြို့အပြင်ဘက်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းပထမအဆင့်အဖြစ် အိမ်ထောင်စုခြောက်ဆယ့်ရှစ်ခုအား ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခံရသည့် လယ်လုပ်သူများသည် လောလောဆယ်တွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ရွေးချယ်စရာမရှိသေးဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားသည့်နေရာအသစ်တွင် သန့်ရှင်းရေးကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ပင် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ရှိနေကြပါသည်။ ပြန်လည်နေရာချထားခံရသူများ၏ ကိုယ်စားကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဂျပန်နိုင်ငံဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့သို့ တိုက်ရိုက်တင်ပြတိုင်ကြားရန်၊ JICA ၏ ကိုယ်ပိုင်လမ်းညွှန်ချက်များကို ထိထိ ရောက်ရောက် ကျင့်သုံးရန်နှင့် တွန်းအားပေးရန် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့ပါသည်။

မြေယာရယူခြင်း သို့မဟုတ် မြေယာအငှားချခြင်းအတွက် ဥပဒေရေးရာမူဘောင်

မြန်မာအစိုးရမှ/နှင့်အတူ မြေယာရယူခြင်း

၂၀၀၈-ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြေယာအားလုံး၏အဆုံးစွန်သောပိုင်ရှင်ဖြစ်သော်လည်း ပုဂ္ဂလိကမြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ကာကွယ်ခွင့်ကို ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။ အောက်တွင် ဖော်ထုတ်ထားသကဲ့သို့ အစိုးရအနေနှင့် နိုင်ငံတော်၊ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအရ မဖြစ်မနေ မြေယာသိမ်းယူခြင်းကိုလုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူတစ်ဦးအနေနှင့် အစိုးရထံမှသော်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂလိကမြေယာသုံးစွဲခွင့်ရှိသူထံမှ သော်လည်းကောင်း မြေယာရယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် မြေယာသုံးစွဲခွင့်ရယူခြင်းတို့ကို လက်ခံရယူနိုင်ပါသည်။ ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအနေနှင့် မြေယာ ငှားရမ်းအသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

အခြားသော တိတိကျကျသတ်မှတ်ပြဌာန်းထားသည့် မြေယာဥပဒေများ ("မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ" သို့မဟုတ် "လယ်ယာမြေ" - အောက်တွင်ဆက်လက် ကြည့်ရှုပါ။)နှင့် အကျိုးမဝင်သောမြေယာများကို သိမ်းယူရာ၌ ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ် လက်ကျန်ဖြစ်သော အနှစ် ၁၂၀ ခန့် ရှိပြီဖြစ်သည့် ဥပဒေဖြင့်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ၁၉၈၄-ခုနှစ် မြေယာသိမ်းဆည်းရေး အက်ဥပဒေတွင် အစိုးရအနေနှင့် "ပြည်သူ့အတွက် အကျိုးပြုကြောင်း သက်သေပြနိုင်ဖွယ်ရှိပါက" ကုမ္ပဏီများအတွက် မြေယာ သိမ်းယူနိုင်ကြောင်း (အပိုဒ် ၄၀-၁ (ခ)တွင်) ဖော်ပြထားပါသည်။ အစိုးရအနေနှင့် မြေယာသိမ်းယူခြင်းနှင့် ၎င်းအတွက် လျော်ကြေး ငွေပေးအပ်ခြင်းများအတွက် တာဝန်ရှိသော်လည်း ပေးအပ်မည့်လျော်ကြေးငွေအား မြေယာရယူသုံးစွဲမည့် ကုမ္ပဏီများမှ ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လျော်ကြေးငွေအဖြစ် ငွေကြေးအစား မြေယာပြန်လည်ပံ့ပိုးခြင်းလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ မြေယာသိမ်းယူမှု အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် အခြေခံလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ပြဌာန်းထားပြီး မြေယာအား ကနဦးစုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းများ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ အသိပေးအကြောင်းကြားခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် မြေယာအကျိုးစီးပွားအတွက် ပုဂ္ဂလိကငြင်းဆိုခြင်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ပါဝင်ပါသည် (အပိုဒ်-၅(က))။ ကုမ္ပဏီနှင့် အစိုးရအကြား သဘောတူညီချက်များကို အမျိုးသားအဆင့်ပြန်တမ်း (နိုင်ငံ့သတင်းစာ) ၌ ဖော်ထုတ်ကြေညာပြီး ပြည်သူလူထုအား အသိပေးရမည်ဖြစ်သည် (အပိုဒ်-၄၂)။ သို့သော်လည်း ပြည်သူလူထုအား မည်သို့မည်ပုံ အသိပေးရမည်နှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းမှုမရှိဘဲ မြေနေရာပိုင်ဆိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် နေထိုင်လုပ်ကိုင်နေသူများအား တိုက်ရိုက်အသိပေးရန် လိုအပ်ကြောင်း မပါရှိပေ။ လက်တွေ့အားဖြင့် ဒေသခံ မြေယာပိုင်ဆိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် ၎င်းမြေယာပေါ်တွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်နေသူများသည် ၎င်းတို့၏ မြေယာသိမ်းဆည်းခံရမည်ကို သတိမပြုမိဘဲ ရှိနေတတ်ပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပြန်တမ်း(သတင်းစာ)တွင် ဖော်ပြသည့် သတိပေးချက်သည် လုံလောက်မှုမရှိဘဲ ဥပဒေသတ်မှတ်ချက်အရ ငြင်းဆိုမှုပြုနိုင်မည့် အချိန်ကာလသည် တိုတောင်းပြီး ငြင်းဆိုမှု မပြုလုပ်နိုင်သော ကြောင့်ဖြစ်သည်။ တစ်ဆက်တည်းမှာပင် ပြန်တမ်း(သတင်းစာ)တွင် မှန်ကန်စွာ ပုံနှိပ်ဖော်ပြပြီး အသိပေးမှုပြုသူများအတွက် ဥပဒေနှင့်အညီ ခွင့်ပြုချက်ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ ဥပဒေ

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများဥပဒေ၊ လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အောက်တွင်ကြည့်ပါ)သည် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေနှင့် အခွန်ဘဏ္ဍာများရရှိနိုင်ရေး မြေယာကို အများဆုံးအသုံးပြုရန်အတွက် အစိုးရ၏ မြေယာမူဝါဒများကို အကောင်အထည်ဖော်နိုင်သည့် ဥပဒေရေးရာမူဘောင်တစ်ခုအဖြစ် ရည်ရွယ်ပါသည်။ စိတ်ချရသည့် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုဆိုသည်ကို ကန့်သတ်ထားရှိပြီး အစိုးရမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လိုအပ်သည်ဟု ယူဆမည်ဆိုပါက ပိုင်ဆိုင်ခွင့်/အသုံးပြုခွင့် လွှဲပြောင်းပေးရန် ခွင့်ပြုထားပါသည်။ အစိုးရမှ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများဟု အမျိုးအစားသတ်မှတ်ထားသော်လည်း လက်တွေ့တွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများပေါ်၌ ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး အလေ့အထများဖြင့် လူအများသုံးစွဲနေပါသည်ဟု အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လယ်သမားအဖွဲ့များမှ ထောက်ပြပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအသစ်များအောက်ရှိ ခက်ခဲရွပ်ထွေးသော လယ်ယာမြေမှတ်ပုံတင်ခြင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူဦးရေအများဆုံးဖြစ်သည့် လယ်သမားငယ်များမှာ ၎င်းတို့၏ လယ်မြေများကို မှတ်ပုံတင်နိုင်ရေး ပိုမို ရုန်းကန်ရနိုင်ခြေရှိပြီး ပိုမိုအားကောင်းသော အခြားသူများမှ ရယူမှတ်ပုံတင်နိုင်မည့် အန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့ရနိုင်ချေရှိနေပါသည်။ကာလရှည်ကြာစွာ အသုံးပြုခဲ့သည့် လယ်ယာမြေများတွင် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများအဖြစ် စာရင်းဝင်လာပြီး လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာရှိသူများမှ လယ်ယာမြေများအား ၎င်းတို့၏ အမည်ပေါက် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်းများ ရှိလာနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေ

ကြောင်း အရမဟုတ်သော မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်မပြုခြင်း၊ လက်တွေ့ကြုံတွေ့ရသော တောင်းဆိုမှုများမှ မဟုတ်ဘဲ အမည်ခံမြေယာအခွင့်အရေးများအား တရားဝင်ဖြစ်စေခြင်းများဖြင့် ဥပဒေအသစ်များသည် လက်ရှိရှိနေသည့် မည်မျှမျှ များအား ပိုမိုဆိုးရွားစေခြင်းနှင့်၊ သို့မဟုတ် တရားမျှတမှုမရှိသည့် အခြေအနေအသစ်များ၊ တင်းမာမှု/ပဋိပက္ခများ ဖြစ်လာဖွယ်ရာ၊ သို့မဟုတ် ပိုမိုဆိုးရွားဖွယ်ရာ အခြေအနေများကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ (VFV) အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့် မြေယာများနှင့်ပတ်သက်၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် (VFV) မြေယာအခွင့်အရေး ရရှိရန်အတွက် အစိုးရထံမှ လျှောက်ထားရယူနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂-ခုနှစ် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများဥပဒေ အပိုဒ်ခွဲ-၅ (က)၊ (ဃ) နှင့် (င) အရ အစိုးရနှင့်ဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံသားနှင့်ဖြစ်စေ အကျိုးတူလုပ်ငန်း ဆောင်ရွက်မည့် (Joint Ventures) မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှလည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှလည်းကောင်း မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ၌ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန်၊ အသုံးပြုရန် VFV စီမံခန့်ခွဲရေး ဗဟိုကော်မတီသို့ လျှောက်ထားတောင်းခံနိုင်ပါသည်။ MIC ၏ ခွင့်ပြုချက်မပါရှိသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှာ ထိုသို့ လျှောက်ထား၍ မရနိုင်ပါ။ ဤ VFV အသုံးပြုခွင့်မှာ ယာယီသာဖြစ်ပြီး လွှဲပြောင်း၍လည်းမရပါ။

၂၀၁၂-ခုနှစ် VFV ဥပဒေ အပိုဒ်-၅၅ အရ VFV မြေများပေါ်၌ "နိုင်ငံတော်၏အကျိုးစီးပွားအတွက် လိုအပ်သော အခြေခံ အဆောက်အအုံ စီမံကိန်းများ၊ သို့မဟုတ် အထူးစီမံကိန်းများ ဆောင်ရွက်ရန်"နှင့် သဘာဝသယံဇာတများ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ပါက အခြားသူအား ပေးအပ်ထားသော VFV မြေယာများအား VFV စီမံခန့်ခွဲရေး ဗဟိုကော်မတီမှ ပြန်လည်ရယူရန် ခွင့်ပြုထားပြီး လျှောက်ကြေးငွေမှာ ကာလတန်ဖိုးအပေါ်တွင် အခြေပြုရန်ဖြစ်သည် (အပိုဒ်-၅၆)။ ၂၀၁၂-ခုနှစ် VFV ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ တွင် မြေယာသိမ်းယူခြင်းအပေါ်၊ သို့မဟုတ် ပေးအပ်သည့်လျော်ကြေးအပေါ် ကန့်ကွက်နိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မပါရှိ သည့်အပြင် တရားရေးရာအရ ပြန်လည်သုံးသပ်မှုပြုနိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မပါသည့်အတွက် များစွာဝေဖန်ခံခဲ့ရပါသည်။ ခွင့်ပြုချက်မရရှိဘဲ VFV မြေများအတွင်း "ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်း"၊ VFV မြေများပေါ်ရှိ ပိုင်ရှင်များ၏ အခွင့်အရေးများကို "ပိတ်ဆို့ဟန့်တားခြင်း"၊ VFV မြေများပေါ်ရှိ မရွေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းဥစ္စာများ၏ "အကျိုးအမြတ်များကို ဖျက်ဆီးခြင်းများ" နှင့် ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်သူများအား အဟန့်အတားပြုနိုင်ရန်၊ ရာဇဝတ်ကြောင်းအရ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်နိုင်ရန် VFV ဥပဒေအတွင်း အထူးကြပ်မတ်ထားပါသည်။ VFV မြေယာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် ပြန်လည်ကုစားရေးဆိုင်ရာ ဆန္ဒပြုသူများအပေါ် ဤရာဇဝတ်ကြောင်းဆိုင်ရာ ပြဌာန်းချက်များဖြင့် လွှဲမှားစွာ အသုံးပြုနိုင်ဖွယ်ရှိနေပါသည်။

လယ်ယာမြေ

လယ်ယာမြေနှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၁၂-ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေ အပိုဒ်ခွဲ-၆(က-၄)နှင့် အပိုဒ်ခွဲ-၇(က-၄)တို့တွင် တစ်ဦးချင်း လျှောက်ထားသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံသားများဖြစ်ရမည်ဟု ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရဌာန၊ သို့မဟုတ် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကုမ္ပဏီများအပါအဝင် "အဖွဲ့အစည်းများ" ကိုလည်း လျှောက်ထားခွင့်ပြုသည်ဟု ဖော်ပြပါရှိပါသည် (အပိုဒ် - ၆-ခ၊ ၇-ခ)။ ဤဖော်ပြချက်အရ ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် လျှောက်ထားရာ၌ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့် ပေးအပ်မည့်ကုမ္ပဏီသည် မြန်မာကုမ္ပဏီဖြစ်ရမည်ဟု အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုချက်အတွင်း ထည့်သွင်း မထားသည့်အတွက် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများပါ အကျိုးဝင်ကြောင်း ယူဆနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂-ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေအရ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်အား လွတ်လပ်စွာလွှဲပြောင်းနိုင်ပါသည် (နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများကို လွှဲပြောင်းခြင်းအား ကန့်သတ် ခြင်းကဲ့သို့ အချက်များမှအပ)။ ဤအချက်သည်ပင် ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဆင်းရဲသည့်လယ်သမားများ အနေနှင့် ယာယီအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်သည့် ၎င်းတို့၏ လယ်လုပ်ခွင့်ကိုရောင်းချစေရန် အားပေးနေသကဲ့သို့ဖြစ်နေပြီး မြေဓုံး၊ ယာမဲ့ဘဝဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းမရှိသော ဘဝများအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိစေနိုင်၍ ဖြစ်သည်။ လယ်ယာမြေ အသုံးပြုခွင့်ရှိသူအနေနှင့် ၎င်းပိုင်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းကို အလိုရှိသည့်အချိန်၌ ငွေသားတန်ဖိုးအဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်သည့်အတွက် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့် လွှဲပြောင်းခြင်းအား ပုဂ္ဂလိကဦးနှိုးမှုနှင့် သဘောတူညီချက်များအရ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ပြဿနာတစ်ရပ် မဟုတ်ပါ။ ကိစ္စရပ်တစ်ခုမှာ မည်ရွေ့မည်မျှအထိ အကာအကွယ်ပေးမည်ဆိုသည်ပင်ဖြစ်သည် (မျှတမှုမရှိသော ဖော်ပြ သတ်မှတ်ချက်များဖြင့် ရေးသားချုပ်ဆိုခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ သဘောတူညီမှုပြုစေခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဖိအားပေး၍ သဘောတူစေ ခြင်း၊ အမှားအယွင်းများဖြင့်၊ သို့မဟုတ် လွှဲမှားစွာ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူစေခြင်းအားဖြင့် သဘောတူညီမှုပြုစေခြင်းများ မဖြစ်စေရန် နိုင်ငံတော်တော်များများ၏ စာချုပ်ချုပ်ဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများ၌ အကာအကွယ်ပေးထားပါသည်)။ ၂၀၁၂-ခုနှစ် လယ်ယာမြေ ဥပဒေ၌ "နိုင်ငံတော်၊ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက်" လယ်ယာမြေ ပြန်လည်ရယူပိုင်ဆိုင်ခွင့်"ကို ခွင့်ပြုထားပြီး

"သင့်လျော်သော လျော်ကြေးငွေနှင့် အာမခံချက်ပေးရန်၊ လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်ရှိသူအား "ဆုံးရှုံးမှုတစ်စုံတစ်ရာ" မရှိစေဘဲ ပေးလျော်မှုပြုရန်" ဖော်ပြပါရှိပါသည် (အပိုဒ်- ၂၆)။ VFV ဥပဒေနှင့်အတူ လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည်လည်း မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းများအပေါ် ကန့်ကွက်နိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ သို့မဟုတ် တရား ရေးရာ ပြန်လည်သုံးသပ်နိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မပါရှိပါ။

နိုင်ငံသား မဟုတ်သူများ၏ မြေအသုံးချခြင်း

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၈၇-ခုနှစ် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းများ လွှဲပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်မှုဥပဒေ (the Restriction on the Transfer of the Immoveable Property Law - 1987) အရ မြေယာဝယ်ယူခြင်းနှင့် တစ်နှစ်ထက်ပိုသော မြေယာငှားရမ်းခြင်းမပြုရန် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအား ကန့်သတ်ထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အနေနှင့် ယခုအခါ လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းမှ သာမာန်သဘောတူစာချုပ်များအရ မြေယာရယူသုံးစွဲနိုင်ပြီး အောက်ပါ ဥပဒေရေးရာ ကန့်သတ်ချက်များကို လိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ မြေယာကို နိုင်ငံခြားသားထံသို့ ပုဂ္ဂလိကရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုအရ ရောင်းချခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။ သို့သော်လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေနှင့်မူ ဤကန့်သတ်ချက်များမှ ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးနိုင်ပြီး ပြည်ထောင်စုအစိုးရ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၃၉/၂၀၁၁) အရ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား မြေယာအငှားချနိုင်မည့် အခြေအနေများကို ဖော်ထုတ်ချမှတ်ထားပါသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် အစိုးရ၏ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ VFV မြေယာအသုံးပြုခွင့်နှင့် လယ်ယာမြေအသုံးပြုခွင့်များကို ပုဂ္ဂလိကရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုအရ ရယူခွင့်မရှိပါ (VFV ဥပဒေ အပိုဒ်-၁၆-ဂ) (လယ်ယာမြေဥပဒေ အပိုဒ်-၁၄)။ အသစ်ဖြစ်လာသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေအောက်တွင် နိုင်ငံခြားရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများသည် ပိုမိုရှည်လျားသော အချိန်ကာလအထိ (အနှစ်-၅၀) မြေယာငှားရမ်းသုံးစွဲခွင့်ပြုနိုင်ပြီး လုပ်ငန်းအမျိုးအစား၊ လုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပမာဏအလိုက် ၁၀-နှစ် နှစ်ကြိမ် ထပ်မံသက်တမ်းတိုးနိုင်ပါသည်။ "ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနှင့် လက်လှမ်းမမီသည့် နေရာဒေသများ" တွင်မူ မြေယာငှားရမ်းမှုသည် ပိုမိုသက်တမ်း ရှည်ကြာနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၌ လွှဲပြောင်း ပြုမူဆောင်ရွက်ခြင်းများအား အကာအကွယ်ပေးထားသော်လည်း ထိုအကာအကွယ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) မှ ခွင့်ပြုထားသည့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား မြေယာ ငှားရမ်းမှုများသည်သာ အကျိုးဝင်ပါသည်။ မြေယာငှားရမ်းမှုကို စွဲစွဲများကို MIC သို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများမှ ကတိ ပြုထားသည့် ငှားရမ်းခပေးဆောင်ရန် ပျက်ကွက်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် သဘောတူညီချက်များ ချိုးဖောက်ခြင်းများရှိပါက မြေယာ ငှားရမ်းပေးသူ (မြေပိုင်ရှင်)မှ MIC သို့ တိုင်ကြားနိုင်ပါသည်။ ထိုအခါ MIC မှ ငှားရမ်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းပေးနိုင်ပါသည်။ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူမှ ငှားရမ်းထားသည့် မြေယာပေါ်၌ ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ချိုးဖောက်သည်ဟု MIC မှ စစ်ဆေးတွေ့ရှိပါကလည်း မြေယာ ငှားရမ်းမှုကို ရပ်ဆိုင်းခွင့်ရှိပါသည်။ ပို၍ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည်မှာ "ပြည်သူလူထုမှ လွှဲပြောင်းပေးရန် ဆန္ဒမရှိသောနေရာ နှင့် ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် ဆန္ဒမရှိသောနေရာ"ကို နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအား ငှားရမ်းခွင့်မပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ငှားရမ်းမည့် မြေနေရာ၌ လက်ရှိနေထိုင်သူရှိပါက နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူအနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာမြေပိုင်ရှင်၏ သဘောတူညီမှုဖော်ပြချက်နှင့် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ ပြန်လည်အခြေချခြင်း၊ ကာလတန်ဖိုးအပါအဝင် ပေးချေခြင်းများနှင့် ပျက်ဆီးနှစ်နာမှုများအပေါ် ကျေနပ်မှုရှိ ကြောင်း ဖော်ပြချက်များကို MIC သို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအချက်များအရ မြေယာငှားရမ်းသုံးစွဲရာ၌ ပုဂ္ဂလိကညှိနှိုင်းမှုများ ဖြင့်သာ ဆောင်ရွက်ကြပြီး သဘောဆန္ဒမပါဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းများ မရှိသင့်ကြောင်း ညွှန်ပြလျက်ရှိပါသည်။ ဤသို့ ကျယ်ပြန့်သော ပြဌာန်းချက်များရှိနေချိန် အစိုးရအနေနှင့် ၎င်းပြဌာန်းချက်များ၏ အခွင့်အာဏာများ တည်မြဲအားကောင်းစေရေး အတွက် လုပ်ဆောင်နိုင်မည်လား၊ သို့မဟုတ် ဆောင်ရွက်လိမ့်မည်လားဟူသည်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ဖြစ်လာပါသည်။ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ဘာသာရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နေရာများ၊ သို့မဟုတ် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နေရာများ၊ သို့မဟုတ် သဘာဝအမွေအနှစ်များတည်ရှိရာ နေရာများငှားရမ်းခြင်းကို တားမြစ်ထားပါသည်။

လက်ရှိဥပဒေရေးရာမူဘောင်အပေါ် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ

လက်ရှိဥပဒေရေးရာမူဘောင်နှင့် ပတ်သက်၍သော်လည်းကောင်း၊ မြေယာပိုင်ရှင်များနှင့် မြေယာအသုံးပြုခွင့် ရရှိသူများ အပေါ် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် အကျိုးဆက်များအပေါ်၌လည်းကောင်း စိုးရိမ်ပူပန်မှုများစွာရှိနေပါသည်။ အစိုးရအနေနှင့် "ပြည်သူ့ အကျိုးစီးပွားအတွက်"၊ သို့မဟုတ် "ပြည့်သူ့အတွက် အကျိုးရှိမည်ဟု သက်သေပြနိုင်ဖွယ်ရှိသည့်"ဆိုသည့် အချက်များဖြင့်ပင် မြေယာသိမ်းယူရေးအတွက် အကြောင်းပြချက် များစွာရှိနေပါသည်။ ၁၉၈၄-ခုနှစ် မြေယာသိမ်းယူမှု အက်ဥပဒေအရ မြေယာ

သိမ်းယူမှုကို ခွင့်ပြုပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အစိုးရသည် အခြားပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက် လိုအပ်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိရန်မလိုဘဲ ကုမ္ပဏီတစ်ခုနှင့် သဘောတူညီချက်တစ်ခုအရ မြေယာပေးအပ်ရန် "တာဝန်ရှိနေသောကြောင့်" ဖြစ်သည်။ ဥပဒေနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် မြေယာသိမ်းယူမှုဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် အသေးစိတ်ပြဌာန်းချက် အနည်းငယ်သာ ပါရှိပြီး မြေယာသိမ်းယူခြင်းခံရမည့်သူအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ အနည်းငယ်သာပါရှိကြောင်း သိရှိရပါ သည်။ ၁၉၈၄-ခုနှစ် အက်ဥပဒေဥပဒေ ငြင်းဆိုမှုပြုလုပ်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ထည့်သွင်းပြဌာန်းထားပါသည်။ VFA မြေယာ ဥပဒေနှင့် လယ်ယာမြေဥပဒေများတွင် မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးခြင်းကိစ္စရပ်များအပေါ် ကန့်ကွက်မှုပြု လုပ်နိုင်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မပါဝင်ပါ။ ထိုဥပဒေများမှအပ အခြားသော မြေယာသိမ်းယူမှု၊ သို့မဟုတ် ပြန်လည်နေရာချ ထားမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေများမရှိပါ။

(ခ) ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များ

မြေယာရယူခြင်း / မြေယာအသုံးချခြင်းအတွက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်များ

- **၂၀၁၁-ခုနှစ်မတိုင်မီ နည်းလမ်းများ။** လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုရရှိရေးနှင့် ထုတ်ယူမှုဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သော နယ်မြေများအရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်ကိစ္စရပ်များသည် များသောအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပေါ်စေသည့် ဖြစ်ရပ် အကြောင်းအရာများဖြစ်နေပြီး တိုင်းရင်းသားရေးရာ အငြင်းပွားမှုများ၊ သို့မဟုတ် ဒေသတွင်းအငြင်းပွားမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေ သော အခြေခံအကြောင်းအရင်းတစ်ရပ်လည်း ဖြစ်နေတတ်သည်။ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ၂၀၁၁-ခုနှစ် မတိုင်မီနည်းလမ်းများ (လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ)၊ အထူးသဖြင့်အစိုးရ၊ သို့မဟုတ် စစ်ဘက်မှသိမ်းယူမှုမျိုးသည် လက်တွေ့တွင် ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သောလုပ်ရပ်များအား အများပြည်သူမှ လက်မခံတော့ပေ။
- **မြေယာ သိမ်းယူမှုအတွက် ရှေးကျသောနည်းလမ်းများ။** မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အသေးစိတ် ကျသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မရှိပေ။ မြေသိမ်းယူမှုနှင့် ရေနံလုပ်ကွက်နယ်မြေသတ်မှတ်ခြင်းကိစ္စများအတွက် (၁၉) ရာစုနှင့် (၂၀) ရာစုများမှဥပဒေများကို သုံးစွဲနေပုံရသည်။ ဤဥပဒေများသည် အခြားသောဘုံဥပဒေ အသုံးပြုသည့်နိုင်ငံများမှ သတ် မှတ်ထားသည့်နည်းနာများနှင့် အကာအကွယ်ပေးမှု အနက်အဓိပ္ပာယ်များ၏ ပိုမိုခေတ်မီသော အကာအကွယ်ပေးမှုများ အပေါ် ထင်ဟပ်မှုမရှိသည့်အပြင် ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ (FAO) မှ ဦးဆောင်၍ မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် မြေယာရယူခြင်းဆိုင်ရာ ကောင်းမွန်သောစီမံခန့်ခွဲမှုအပေါ် နိုင်ငံတကာလမ်းညွှန်ချက်များနှင့်ပင် အလှမ်း ဝေးနေပါသေးသည်။
- **ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်မပြုခြင်း။** မြေယာဥပဒေအသစ်သည် ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ မြေပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေး၊ သို့မဟုတ် မြေယာအတွင်းဝင်ရောက်နေထိုင်သူများ၏ အခွင့်အရေး၊ သို့မဟုတ် မြေယာသုံးစွဲခွင့် တရားဝင် အထောက်အထားမရှိသည့်သူများ၏ အခွင့်အရေးကို အသိအမှတ်မပြုပေ။ အစိုးရအနေနှင့် မြေယာသုံးစွဲခွင့် အပေါ် ထုံးတမ်းစဉ်လာဥပဒေများအား တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် လူနည်းစုလူမျိုးစုအခွင့်အရေးများအား အကာ အကွယ်ပေးမှုများမှ တစ်ခုအဖြစ် အများပိုင် (ရပ်ရွာပိုင်) မြေနေရာသတ်မှတ်ပေးခြင်းဆိုင်ရာ ယန္တရားများပံ့ပိုးပေးရန် ကျွမ်း ကျင်ပညာရှင်များမှ အကြံပြုပြီးဖြစ်ပါသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အစိုးရအနေနှင့် အမှန်တကယ် မြေလွတ် မဟုတ်သည့် မြေယာအား မြေလွတ်အဖြစ် ကြေညာနိုင်သည်ဖြစ်ရာ ရလဒ်အားဖြင့် မည်သည့်အစိုးရမှတ်တမ်းတွင်မှ မပါ ရှိဘဲ မြေယာမဲ့များစွာ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် ရွှေ့ပြောင်းလာသည့် စီးပွားရေးများအတွက် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြပြီး ထိုအတွက်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဆုံးရှုံးသွားသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် လျော်ကြေး ရရှိရန်ဖြစ်ပြီး လူမှုဘဝများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်လည်း ၎င်းကိစ္စရပ်များကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်း နိုင်ပါသည်။
- **မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ။** နှစ်ပေါင်းများစွာကာလအတွင်း ဒေသခံရွာသားများအနေဖြင့် မြေယာအသိမ်းခံရပြီး လျော်ကြေး မရသည့်ကိစ္စရပ်များ၊ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်မှုမရှိသော "မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ" အား သတင်းစာများ၌လည်းကောင်း၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ လည်းကောင်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖော်ပြလာကြသည်။ မြေယာအတွက် ထိုက်သင့်သည့်

တန်ဖိုးအောက်လျော့ချ၍ အပေးခံရခြင်း၊ သို့မဟုတ် စစ်ဘက်၊ အစိုးရအာဏာပိုင်များနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ရွာသားများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကို အသိအမှတ် မပြုခြင်းများလည်းရှိပြီး အချို့ဖြစ်ရပ်များသည် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းများနှင့် ပတ်သက်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရှုပ်ထွေးသော မြေယာကိစ္စများတွင် ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းများနှင့် ဆက်စပ်သော၊ သို့မဟုတ် ရှေ့ဆက်မျှော်မှန်းထားသည့် စီမံကိန်းများနှင့်ပတ်သက်သည့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်ဟူသော လက်တွေ့ကျသည့် စိုးရိမ်မှုများရှိနေပြီး ၎င်းကိစ္စရပ်များသည် ဒေသခံရပ်ရွာလူထု၏ အခြေအနေတင်းမာမှုကိုဖြစ်စေသည့် အကြောင်းခံဖြစ်စေသည့်အပြင် (ပိုမိုကောင်းမွန်သော နိုင်ငံတကာ စံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံတကာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့်အညီ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်စေလိုသော) အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဦးတည်ပြောဆိုမည့် အကြောင်းအရာလည်းဖြစ်သည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ (OECD) ၏ မကြာသေးမီက ပြုလုပ်ခဲ့သည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမူဝါဒ ပြန်လည်သုံးသပ်ချက်များအရ မြေယာ ရယူသုံးစွဲရာ၌ လူနည်းစု လူမျိုးစုများပိုင်ဆိုင်သည့်/အသုံးပြုသည့် မြေယာများသာမက မည်သည့်မြေယာအတွက် မဆို လွတ်လပ်စွာ ကြိုတင်အသိပေး၍ သိရှိပြီးဖြစ်သော သဘောတူညီမှု (Free, Prior and Informed Consent – FPIC) လုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြုရန်အတွက် ပိုမို နှိုးဆော်လာပါသည်။

- **ဈေးကစားခြင်း** ။ ။ ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မြေယာနှင့်ပတ်သက်သည့် ဈေးကစားမှုများကို သတိပြုသင့်ပါသည်။ စီမံကိန်းလုပ်ဆောင်မည့်ဟု ယူဆရသည့်နေရာများတွင် ဈေးကစားသူများမှ မြေယာရယူနိုင်ရန် ကြိုတင်ရောက်နှင့်နေသည့် ကိစ္စရပ်များ ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုသူများမှာ စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ သတိမပြုမိသေးသော မူလမြေပိုင်ရှင်များထံမှ မြေယာများကို အဖိုးနှုန်းချိုသာစွာဖြင့်ရယူထားပြီး လျော်ကြေးငွေအကျိုးအမြတ်များရယူနိုင်ရန် မျှော်လင့်ကြပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် အမှန်တကယ် မြေယာလျော်ကြေးများ ပေးအပ်သည့်အခါ၌ မူလမြေပိုင်ရှင်များအနေနှင့် ၎င်းတို့အား လိမ်လည်၍ မြေယာရယူသည်ဟု ခံစားရနိုင်ပြီး အခြေအနေတင်းမာမှုများ ဖန်တီးနိုင်ပါသည်။
- **အသေးစိတ်ကျသည့် သင့်လျော်သော ဆောင်ရွက်မှုများ** ။ ကုမ္ပဏီများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရာ နယ်မြေအတွင်း ဒေသခံရပ်ရွာလူထုနှင့် ရေရှည်တည်မြဲသည့် ဆက်ဆံရေးတည်ဆောက်နိုင်ရန် ရှာဖွေလုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ဤဆက်ဆံရေးများအား အစဦးပိုင်းကတည်းမှစတင်၍ ဒေသခံရပ်ရွာလူထုနှင့် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြင့် မြေယာရယူခြင်း၊ မြေယာသုံးစွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း ဒေသမှမည်ကဲ့သို့တုံ့ပြန်မှုမည် (အကောင်း/အဆိုး) ဟူသော အချက်အပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်သည်။ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု မှတ်ပုံတင်ခြင်းအတွက် တူညီသည့်ပုံစံနှင့် လက်လှမ်းမီနိုင်မှုမရှိခြင်း၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် အသိအမှတ်မပြုခြင်း၊ သိသာထင်ရှားသော မြေယာအခြေပြု အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများနှင့် ဘိုးဘွားပိုင်မြေယာများပေါ်၌ အခြေချနေထိုင်မှုများရှိနေချိန်တွင် မြေအသုံးချရေးနှင့် မြေယာ ရယူသိမ်းဆည်းခြင်း ကိစ္စရပ်များသည် ထိုသို့သော ထုံးတမ်းစဉ်လာ မြေယာအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုလိုက်နာရန် လိုအပ်ပြီး ၎င်းမြေယာပိုင်ရှင်များအား ဥပဒေကြောင်းအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်သူများကဲ့သို့ပင် တူညီမျှတစွာ ဆက်ဆံဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ရွာသူ/သားများ၊ ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် တိုက်ရိုက်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးကာ အသေးစိတ်ကျပြီး သင့်လျော်သည့်ဆောင်ရွက်မှုများထားရှိရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြေယာ သိမ်းဆည်းမှု လုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို တင်ပြပြောဆိုသည့်အခါ ရွာသူရွာသားများ၏ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေမည်ကို ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် သတိချပ်သင့်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများသည် ဖုံးကွယ်နေပြီး ပြေလည်မှု မရရှိနိုင်ဘဲ ဖြစ်နေနိုင်ပါသည်။ အစိုးရမှ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုပြုလုပ်ရာတွင် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းစဉ်များအနေနှင့် ရပ်ရွာလူထုနှင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုပြုလုပ်ရာ၌ အစိုးရဘက်မှ ပျက်ကွက်မှုများ ရှိနေခြင်း၊ သို့မဟုတ် လုံးဝ ညှိနှိုင်းမှုမရှိခြင်း၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်သူများ၊ သို့မဟုတ် မြေယာသုံးစွဲနေသူများ၊ နိုင်ငံတွင်းရှိဥပဒေနှင့် အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ စံ-သတ်မှတ်ချက်များအား လေးစားလိုက်နာခြင်း ရှိ၊ မရှိ အပါအဝင် မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့် လျော်ကြေးပေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များအတွင်း ပျက်ကွက်မှုများ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အလေးထားသင့်ပါသည်။ မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ သို့မဟုတ် ပြန်လည်နေရာချထားပေးမှုများသည် အစိုးရမှပြုလုပ်သည့်အတွက် နိုင်ငံအတွင်းရှိ ဥပဒေနှင့်အညီ၊ အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ စံချိန်စံနှုန်းများနှင့်အညီ၊ ရပ်ရွာလူထု၏ မျှော်လင့်ချက်နှင့်အညီ ပြုလုပ်သည်ဟုယူဆသင့်ပါ။ SWIA အဖွဲ့မှ သိရှိခဲ့ရသည်မှာ မြေယာသိမ်းယူမှု ကိစ္စရပ်များပါဝင်ပါက သိမ်းယူမှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွက် မြန်မာ့ရေနံနှင့်ဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်း (MOGE) သည် အဓိက တာဝန်ရှိသူ ဖြစ်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဌာနနှင့် မြေစာရင်းဌာနများပါဝင်သည့် မြေယာရယူရေးအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ ရယူသည့် မြေယာမှန်သမျှအတွက် MOGE မှ အမည်ခံပါသည်။ PSC အား လက်မှတ်ရေးထိုး

သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သူများအနေနှင့် မြေယာအသုံးပြုခွင့်လက်မှတ်၊ သို့မဟုတ် အခြားလက်မှတ်များကို မြေယာပိုင်ရှင်များထံမှရယူပြီး ပျက်ဆီးဆုံးရှုံးမှုများအတွက် အပါအဝင် ယာယီ/အမြဲ မြေယာရယူမှုအတွက် အခကြေးငွေပေးအပ်ရမည် ဖြစ်သည်။ သဘောတူညီမှုဖြင့်ရရှိထားသော မြေယာ (Voluntary Land Acquisition) များအတွက် ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် MOGE ၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန် လိုအပ်ပြီး ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များနှင့် ညှိနှိုင်းရန်လိုအပ်ပါသည်။ အချို့သော မြေတိုင်းပုံစံများသည် စာရွက်ပုံစံအဖြစ် အများအားဖြင့် မြို့နယ်အဆင့်၌ရှိနေပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် မည်သူက အမည်ပေါက်မြေပိုင်ရှင်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိနိုင်ရန် ဒေသအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များမှ ပြန်လည်ဖြေကြားပါသည်။

- **မြေယာအမွေကိစ္စရပ်များ။** ။ ဝင်ရောက်လာမည့် ကုမ္ပဏီများအတွက် ဥပဒေရေးရာအရ တာဝန်မရှိနိုင်သော်လည်း အစိုးရမှခွဲဝေပေးသော မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ သိသာထင်ရှားသည့် အမွေစားအမွေခံဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များရှိနေပြီး လက်တွေ့တွင် ၎င်းကိစ္စရပ်နှင့်ပတ်သက်၍ လျစ်လျူရှုပါက တင်းမာမှုများနှင့် ယုံကြည်မှုပျက်ဆီးခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။ အမွေဆိုင် မြေယာတောင်းခံမှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင်လစ်ဟာချက်များ ဖော်ထုတ် တွေ့ရှိလာပါက ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မြေယာကော်မတီနှင့် အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ အပေါ်၌သာ မှီခိုနေခြင်းထက် (လိုအပ်ပါက ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းသင့်ပါသော်လည်း) ရပ်ရွာလူထုနှင့် ဖြစ်နိုင်သမျှ တိုက်ရိုက်ချိတ်ဆက် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။
- **မြေအသုံးချမှု လျော့ချခြင်း။** ။ ရှင်းလင်းပြတ်သားသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုသတ်မှတ်ချက် မရှိခြင်း၊ အချို့နေရာများ၌ ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးရေးစနစ်များ များပြားခြင်းနှင့် မြေယာမဲ့ဦးရေ များပြားခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်ငန်းများအနေနှင့် လူအများကို မည်သည့်လျော်ကြေးပေးအပ်မှုမျိုးမှ မလုပ်ဘဲ ရှိနေနိုင်သည်မှာ ရှင်းလင်းပါသည်။ ထို့သို့ မြေယာအခြေပြု လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းမျိုးကို ဆောင်ရွက်လေ့မရှိချိန်တွင် ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးဆက်များကို အနည်းဆုံး လျော့ချနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းမှ ပတ်ဝန်းကျင်အား အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကန့်သတ်ခြင်း၊ လုပ်ငန်းများအတွက် ဆက်လက်သုံးစွဲရန် မလိုအပ်တော့ပါက မြေယာပြန်လည်အပ်နှံခြင်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူမှု မဟုတ်သည့် အခြားနည်းလမ်းများ ရှာဖွေခြင်း (မြေယာကို ငှားရမ်းအသုံးပြုခြင်း - ထို့အတွက် မြေပိုင်ရှင်အား ပုံမှန်ဝင်ငွေ ရရှိစေပါသည်) (လယ်ယာမြေနှင့်ပတ်သက်၍မူ စိုက်ပျိုးရေးမှအပ ပြောင်းလဲသုံးစွဲခွင့်မပြုဘဲ ထိုသို့ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် အလွန် ရှုပ်ထွေးပါသည်။)

ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း

■ **ဥပဒေရေးရာ လစ်ဟာမှုများ။** ။ မကြာသေးမီက လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် VFV ဥပဒေများ အပါအဝင် လက်ရှိဥပဒေမူဘောင်သည် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုကိစ္စရပ်များအပေါ် "ပြည်သူ့အကျိုးစီးပွားအတွက်"ဟုသာ ယေဘုယျဖော်ပြထားပြီး နောက်ဆက်တွဲ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း၊ သို့မဟုတ် လက်တွေ့ကျသည့် ကန့်သတ်ချက်များ မပါရှိသည့်အတွက် လွဲမှားစွာ ပြုမူစေမည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ (လုပ်ငန်းစဉ်အရ အိမ်ထောင်စုများပြောင်းရွှေ့ရန် လိုအပ်လာချိန်၊ သို့မဟုတ် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာရွှေ့ပြောင်းမှု မဟုတ်သည့်တိုင် စီးပွားရေးအရ ပြောင်းရွှေ့ရန် လိုအပ်လာချိန်တွင်) မြန်မာနိုင်ငံ၌ မြေယာအမျိုးအစားအားလုံးအတွက် လျော်ကြေးငွေသတ်မှတ်ချက်အဆင့်ဆင့်၊ သို့မဟုတ် အလိုဆန္ဒမပါဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် အသေးစိတ်ပြဌာန်းချက်များ မရှိပါသေးပါ (မည်သည့် အရာကို "အလိုဆန္ဒမပါဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း"ဟူသည့် သတ်မှတ်ချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ချက်အချို့ ရှိနေပါသည်။) လျော်ကြေးပေးအပ်မှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းများတွင်လည်း အခြေခံစည်းမျဉ်းများ၊ သို့မဟုတ် သတ်မှတ်နည်းလမ်း အဆင့်ဆင့် မရှိသည့်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးဥပဒေနှင့် အခြားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံ-သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲလျက် ရှိနေပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စံနှုန်းများနှင့်အညီ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအတွက် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာအတွက် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်း သက်သက်မဟုတ်ဘဲ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ အပြည့်အဝ ပြန်လည်ဖြည့်ဆည်းပေးရေးဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဖြည့်ဆည်းပေးရာတွင် ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုလုပ်ငန်းများ ဆုံးရှုံးသွားခြင်းမှ ရှောင်ရှားနိုင်ရန်နှင့် ပေးလျော်သည့်ငွေသားများ အလွယ်တကူကုန်ဆုံးပျောက်ပျက်မှု မရှိစေရန်အတွက် ငွေကြေး (ငွေသား) လျော်ကြေးထက် မြေယာအစားပြန်ပေးခြင်းကို ဦးစားပေးသင့်ပါသည်။ ထို့အပြင် လတ်တလော အခြေအနေ၌ မြေယာအစားပြန်ပေးခြင်း ကိစ္စရပ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းနှင့် ပုံစံတူညီသည့် လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များ မရှိခြင်းတို့ကြောင့် လွဲမှားစွာကျင့်သုံးနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ များစွာသော အခြေအနေများတွင် မြေယာရယူမှုကို ငြင်းပယ်နိုင်မည့်၊ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးအခြေအနေကို ညှိနှိုင်းနိုင်မည့် ထိရောက်သော လုပ်ငန်းစဉ်မရှိပါ။ အလို

ဆန္ဒဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အလိုဆန္ဒမပါဘဲဖြစ်စေ နှစ်မျိုးလုံးသော ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် လမ်းညွှန်ချက် လုံးဝမရှိသည့်အတွက် အစိုးရအား IFC လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု စံသတ်မှတ်ချက် (၁) နှင့် (၅) တို့ကို ကျင့်သုံးရန်နှင့် ၎င်းတို့ ကိုယ်တိုင် လမ်းညွှန်ချက်များအား လိုက်နာရန် ကုမ္ပဏီများအနေမှ တိုက်တွန်းသင့်ပါသည်။

- **အလိုဆန္ဒမပါဘဲ ပြန်လည်နေရာချထားမှုအပေါ် EIA လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူကြမ်း။** ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း (EIA) လုပ်ထုံးလုပ်နည်းမူကြမ်း၏ နောက်ဆုံးအင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆိုမှု တွင် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအတွက် မပါဝင်ကြောင်း၊ ပြန်လည်နေရာချထားရေး ကိစ္စများပါဝင်မည်၊ သို့မဟုတ် တိုင်း ရင်းသားလူမျိုးများအား ထိခိုက်ဖွယ်ရှိသည့် စီမံကိန်းများအနေနှင့် သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနများမှ ထုတ်ပြန်သည့် သီးသန့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။"ထိုသို့သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမရှိပါက ၎င်းစီမံကိန်းများအနေနှင့် သဘောတူညီမှုမပါသော ပြန်လည်နေရာချထားရေးဆိုင်ရာ အကောင်းဆုံးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလေ့အထများကို ကျင့်သုံးရမည်..."ဟု အတိအလင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလေ့အထ ကောင်းများကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် ရွေးချယ်စရာတစ်ခုအနေနှင့် မဟုတ်ဘဲ မဖြစ်မနေပြုလုပ်ရမည့် လိုအပ်ချက်တစ်ခုဖြစ် လာမည်ဖြစ်သည်။

လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာနေရာနှင့် လူထုအတွင်းတင်းမာမှု ဖြစ်ပွားရာနေရာများမှ မြေယာ

- **ထပ်မံဖြစ်ပေါ်လာသော ရှုပ်ထွေးမှု။** ။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားရာနေရာများ၌ ရှုပ်ထွေးမှုများ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားရာနေရာအများစုသည် နိုင်ငံ၏အခြေခံကျသော မြေပုံများအတွင်း မပါရှိဘဲ၊ သို့မဟုတ် အလိုအလျောက်ပင် VFV မြေယာများအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ အချို့သော လူနည်းစုလူမျိုးစုလက်နက်ကိုင်ဒေသများတွင် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခြင်း အတွက် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်စနစ်ရှိပြီး အများပိုင်အခွင့်အရေး၊ ထုံးတမ်းစဉ်လာအခွင့်အရေးနှင့် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းစနစ်များအတွင်း အားနည်းချက်များအဖြစ် လာဘ်စားမှုများ၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိခြင်းတို့မှာ သစ်ခုတ်ခွင့်ပြုခြင်း၊ ဓာတ်သတ္တုရှာဖွေခြင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ အပါအဝင် ဆုံး ဖြတ်ချက်ချရာ၌ ၎င်းဒေသအတွင်း နေထိုင်သူများအား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု မရှိခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဆန့်ကျင်ဘက် အုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များရှိသည့်နေရာများရှိ ရပ်ရွာလူထုများတွင်မူ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုသို့သောလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်းကိုပင်၊ သို့မ ဟုတ် မည်သူက လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးသည်ကိုပင် မသိရှိလိုက်ကြပါ။ ဒေသလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များမှ အရာရှိများသည် ၎င်းတို့၏ ဌာနချုပ်သို့ပင် အသိပေးဘဲ ခွင့်ပြုမိန့်ပေးနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် နယ်စပ်စည်းတစ်လျှောက် စစ်ပွဲကျန်ရစ်သော မြေမြှုပ် မိုင်းများနှင့် အခြားပေါက်ကွဲစေသည့် အကြွင်းအကျန်များ ပြန်နံ့တည်ရှိနေပြီး ရပ်ရွာလူထုနှင့် အခြားမြေယာအသုံးပြုမည့်သူ များအတွက် ၎င်းနေရာများကို အသုံးမပြုနိုင်ရန် ကန့်သတ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ ဤအချက်ကြောင့်ပင် အသုံးပြုခွင့် ရရှိသူများအနေနှင့် ကာလကြာမြင့်စွာပင် အသုံးမပြုနိုင်ဘဲ ဆုံးရှုံးရန်အခွင့်အလမ်းများ များပြားလာပါသည်။ အထူးသဖြင့် ဘေးကင်းလုံခြုံသော မြေယာအသုံးပြုမှုအတွက် နောင်တွင် မိုင်းရှင်းလင်းရေးစီမံကိန်းများ လုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက မြေယာ သိမ်းယူမှုကိစ္စများ ဖြစ်လာဖွယ်ရာရှိပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း မြေယာကိစ္စရပ်များ၏ အရေးပါမှုကို အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြပြီး မြန်မာ့ငြိမ်းချမ်းရေးစင်တာ (Myanmar Peace Center) အတွင်း မြေယာစင်တာ (Land Center) ၏ အဆိုပြုချက်မှာ မူဝါဒရေးရာနှင့် နည်းပညာကိစ္စရပ်များအပေါ် (ကောင်းကင်မြေပုံ ရေးဆွဲခြင်းကဲ့သို့ - geospatial) အလေးပေးထားပါသည်။

- **ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ထပ်မံလိုအပ်သည့် သင့်လျော်သော လုပ်ငန်းများ။** ။ ရခိုင်ပြည်နယ် အတွင်းတွင် ၂၀၁၂-ခုနှစ် ဇွန်လမှစတင်ကာ လူထုအတွင်း အကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် လူပေါင်း ၁၄၃,၀၀၀-ခန့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့ရပြီး အများစုမှာ မူဆလင်ဘာသာဝင် ရိုဟင်ဂျာဆိုသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထိုသို့သော လူထုအတွင်း တင်းမာမှုများရှိနေသည့် နေရာများ၌ ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် အသုံးပြုရန်လိုအပ်မည့် မည်သည့်နေရာမဆို ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် မူရင်းဖော်ပြချက်အပေါ် သင့်လျော်သောလုပ်ငန်းများ အထူးဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ပထမဦးစွာ လူထုအတွင်းအကြမ်းဖက်မှုများ ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်နေသောလူများနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိ မရှိအား လေ့လာသင့်ပါသည်။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ အနေနှင့် ၎င်းတို့၏အိမ်ယာများသို့ ပြန်လည်နေထိုင်ခွင့်ရှိသဖြင့် ကုမ္ပဏီများအနေနှင့် ထပ်လောင်းပြဿနာများ မဖြစ်ပေါ်စေ ရန်၊ သို့မဟုတ် လူထုရွှေ့ပြောင်းမှုဖြစ်စေသည့် ကိစ္စရပ်များအား တိတိဆိတ်ဆိတ် ကူညီပံ့ပိုးပေးသည့်အသွင် မရောက်ရှိစေရန်၊ သို့မဟုတ် ၎င်းကိစ္စရပ်များမှ အကျိုးကျေးဇူးရနေသည့် အသွင်မဖြစ်စေရန် အရေးကြီးပါသည်။ ကုမ္ပဏီများအနေနှင့်

ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များ မချမီတွင် ထိုသို့သောနေရာများရှိ ကယ်ဆယ်ရေးအဖွဲ့များ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများအပါအဝင် ဒေသကျွမ်းကျင်သူများထံမှ အကြံဉာဏ်များ ရယူတောင်းခံသင့်ပါသည်။ ပဋိပက္ခကိစ္စရပ်များ ဆိုင်ရာ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအလိုက် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန်အချက်များအား အခန်း (၆) တွင် ကြည့်ရှုပါ။

(ဂ) ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

မြေသိမ်းခြင်းမပြုမီ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - အများပြည်သူဆိုင်ရာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်နိုင်ခွင့်၊ သတင်းအချက်အလက် ရရှိပိုင်ခွင့်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- ဒေသရပ်ရွာလူထုနှင့် ဆွေးနွေးတိုင်ပင် အကြံဉာဏ်ယူခြင်းအတွက် လုံလောက်သည့်အသိပေးမှု မရှိပေ။ ထိုသူတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအပေါ် ရိုက်ခတ်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် အချို့သောပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းများနှင့် သက်ဆိုင်ရာမြေ သိမ်းမှုများအကြောင်း ပါဝင်ဆွေးနွေးခွင့် မရရှိကြပေ။ ကိစ္စအများစု တွင်ဒေသရပ်ရွာလူထုသည် -
 - ၎င်းတို့၏ မြေကိုသိမ်းယူရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့်အကြောင်း၊ သို့မဟုတ် မြေကိုသိမ်းယူမည့် စီမံကိန်းအကြောင်း ကြိုတင်အသိပေးမှုမရရှိကြပါ။
 - စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကြောင်းကြားတိုင်ပင်မှု၊ သို့မဟုတ် အသိပေးခံရရန် အခွင့်အရေး မရရှိကြပါ။ ထိုအစား မြေယာလျော်ကြေးနှင့်ပတ်သက်၍သာ သတင်းရရှိပြီး များသောအားဖြင့် ပိုက်လိုင်းတည် ဆောက်ရေးအဖွဲ့သားများ ရောက်မလာမီ တိုတောင်းသည့် ကာလအတွင်းမှသာ ကပ်၍အသိပေးတတ်သည်။
 - စီမံကိန်းပုံစံရေးဆွဲခြင်းအဆင့်ဆင့်တွင် စီမံကိန်း၏ဖြစ်နိုင်ခြေရှိခြင်း၊ မရှိခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အသိပေးခြင်းနှင့် ပါဝင် ဆွေးနွေးခွင့်တို့ မရရှိပါ။
 - သိမ်းယူမည့်မြေကွက်၊ မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခွင့်၊ သို့မဟုတ် မြေယာသုံးစွဲမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ထားရှိသော စည်းကမ်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခွင့် မရရှိခဲ့ပါ။

မြေယာသိမ်းယူခြင်းမပြုမီ ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်းစဉ်

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - ပိုင်ဆိုင်မှုများအား ဆန္ဒအလျောက်သိမ်းယူခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်၊ သင့်တော် လုံလောက်သည့် လူနေမှုအဆင့်အတန်း ရရှိပိုင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုနိုင်ခွင့်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- မြေယာသိမ်းယူမှုမပြုလုပ်မီ ရွာသားများအား ကြိုတင်အသိပေးဆောင်ရွက်ခြင်းများ အားနည်းသည် (ကုမ္ပဏီအစား အစိုးရအာဏာပိုင်များက မြေယာသိမ်းဆည်းမှု၊ ရယူမှုကို ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသည်)။ ရပ်ရွာလူထုအား ၎င်းတို့၏ မြေယာ များ သိမ်းယူခြင်းမပြုမီ ကြိုတင်အသိပေးခြင်း၊ မြေယာသိမ်းယူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ရပ်ရွာ၏ သဘောတူညီမှု ခွင့်ပြုမှုရယူခြင်း၊ မြေယာလျော်ကြေးကိစ္စအား ညှိနှိုင်းခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ အားနည်းခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ဒေသရပ်ရွာလူထု အနေဖြင့် -
 - ၎င်းတို့၏ မြေသိမ်းယူရန်ဆွေးနွေးရာတွင် မည်သည့်အစိုးရအာဏာပိုင်၊ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီတို့ ပါဝင်သည်ကိုပင် အသိပေးခံရခြင်း မရှိပေ။ မည်သူ့ကိုယ်စားဆောင်ရွက်သည်၊ သို့မဟုတ် နောက်ထပ် သတင်းအချက်အလက် မည်မျှရနိုင်မည် စသည်တို့ကို အသိပေးခံရခြင်းမရှိပေ။ မြေယာကော်မတီ ပါဝင်သည့်ကိစ္စများတွင်သာ ခြွင်းချက်ရှိ ပါသည်။

- ၎င်းတို့၏ မြေဝယ်ယူမှုအခြေအနေများအား ဖော်ပြသော စာရွက်စာတမ်းများတွင် တစ်သမတ်တည်းရှိသော စာရွက်စာတမ်းများ ပေးအပ်ခံရခြင်းမရှိပေ။
 - အချို့နေရာများတွင် ဒေသခံများနားမလည်သော ဘာသာစကားဖြင့် ရေးသားဖော်ပြထားသည့် စာရွက်စာတမ်းများတွင် လက်မှတ်ထိုးခြင်း ခံရသည်များရှိသည်။ စာရွက်စာတမ်းများကို မြန်မာစာမှ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုထားခြင်းမရှိပေ။ တစ်ခါတစ်ရံ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့်ပင် ရေးသားထားသည်ကို မတွေ့ရပေ။ (ဥပမာ - နိုင်ငံခြားဘာသာများ)။ (အချို့စာချုပ်များတွင်မူ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့်ရေးသားကြသည်။)
 - တစ်ခါတစ်ရံ စာရွက်စာတမ်းတွင် လက်မှတ်ထိုးခြင်းဖြင့် စီမံကိန်းကို မကန့်ကွက်ရန်၊ တားဆီးနှောင့်ယှက်မှုမပြုရန် သဘောတူပြီး ဖြစ်သည်ဟုလည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြကြသည်။
 - အချို့ မြန်မာဘာသာစကားသို့ ပြန်ဆိုထားသော စာရွက်စာတမ်းများသည် သဘောတူညီမှုစာရွက်စာတမ်းမှ ဖော်ပြချက်အတိုင်းမဟုတ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ တူညီသည့်သဘောအယူကို ထင်ဟပ်မှုမရှိသော စာရွက်စာတမ်း ဖြစ်နေသည်။ ဥပမာ - ရွာတစ်ရွာတွင် သဘောတူညီမှု စာရွက်စာတမ်း၏အင်္ဂလိပ်မူတွင် “လျော်ကြေး” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို မြန်မာမူ၌ “ကရုဏာကြေး”ဟု ရည်ညွှန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ရပိုင်ခွင့်အဖြစ် ပေးရန်ရှိသည့်လျော်ကြေး”ဟူသော ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ် အားပျော့လျော့နည်းသွားစေသည်။
 - လျော်ကြေးအားလက်ခံရရှိရန် စိတ်ရှုပ်ထွေးဖွယ်ကောင်းသော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသော အပိုလုပ်ငန်းအဆင့်များ ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်လည်း ရှိသည်။ ဥပမာ-လျော်ကြေးကိုတောင်းယူရန် အုပ်ချုပ်ရေးရုံးစိုက်ရာမြို့သို့ သွားရသည်။ တိုက်ရိုက်အပေးခံရခြင်း မဟုတ်ဘဲ ဒေသဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များထံမှတစ်ဆင့် ပေးချေငွေကိုထုတ်ယူရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ လျော်ကြေးငွေပေးချေမှုရရှိရန် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များကို လာဘ်ထိုးခြင်းမျိုးလည်း ရှိတတ်သည်။
- ရွာအများစုတွင် ရွာသားများသည် ပုံစံ (၇) ကို အခြေခံ၍ လျော်ကြေးရရှိသည်။ (ယခင် ပုံစံ- ၁၀၅၊ မြေယာ၊ သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုအပေါ် အခွန်ဆောင်ထားသည်ကိုပြသည့် အခွန်ပုံစံ) သို့မဟုတ် အခြားစာရွက်စာတမ်း၊ အိမ်နီးနားချင်း၏ ထောက်ခံချက်(အစစ်ခံချက်)ဖြင့်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ တစ်သမတ်တည်းကျသော၊ အလွယ်တကူ ရယူသုံးစွဲနိုင်သည့် မြေယာမှတ်ပုံတင်မှု မရှိခြင်းကိုကြည့်လျှင် ပိုင်ဆိုင်မှုကိုသက်သေပြရန် အခြားသော စာရွက်စာတမ်းပုံစံ တင်ပြနိုင်မှုသည် မြေယာပိုင်ရှင်အတွက် အရေးပါသည့် ကာကွယ်မှုဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းနည်းလမ်းသည် အစဉ်အလာအရ ပိုင်ဆိုင်သူများ၏ အခွင့်အရေးကိုကျော်လွှားသွားရန် အသုံးပြုနိုင်သောကြောင့် ကြီးမားသည့်ပြဿနာလည်း ဖြစ်လာနိုင်ဖွယ်လည်းရှိသည်။ အကျိုးရလဒ်အနေဖြင့် အစဉ်အလာအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အပါအဝင် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုကိစ္စရပ်များအတွက် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မိမိတို့၏လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုကြောင့် လူမှု၊ သို့မဟုတ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တို့ကို တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ၊ သွယ်ဝိုက်၍ဖြစ်စေ ထိခိုက်နစ်နာမှုများကို ကြိုတင်သိရှိနိုင်ရန်စိစစ်ခြင်း၊ ထိခိုက်နိုင်သည့် အကြောင်းအခြင်းအရာများကို ကြိုတင်ကာကွယ်တားဆီးရန် အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ခြင်းအစရှိသည့် သင့်မြတ်လျော်ကန်အောင် ဆောင်ရွက်မှုများပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပြီး မကြာခင် ရွာသားများ၊ ဒေသအာဏာပိုင်များနှင့် တိုက်ရိုက်ဆွေးနွေးရန်လည်း လိုအပ်သည်။

မြေယာရယူမှု၊ အသုံးပြုမှုအတွက် လျော်ကြေးပေးဆောင်ခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများအား လက်လွတ်စပယ်သိမ်းယူမှုမှ ကင်းလွတ်ခွင့်။ လူတိုင်းလုံ လောက်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်းရပိုင်ခွင့်၊ ထိရောက်သည့်ကုစားမှုရရှိပိုင်ခွင့်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများမှ မကြာခဏဆိုသလို မြေယာ၊ နေအိမ်၊ သီးနှံတို့အတွက် လုံလောက်သည့် လျော်ကြေးမရရှိခြင်းကို မကျေမနပ်တိုင်တန်းပြောဆိုကြသည်။ အထူးသဖြင့် -

- မြေနှင့်သီးနှံတို့အတွက်ပေးချေသည့်နှုန်းထားနှင့်ပတ်သက်၍ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် မှတ်တမ်းမှတ်ရာ အားနည်းခြင်း။ အဓိကအားဖြင့် မြေနှင့်သီးနှံအတွက် ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအတိုင်းပေးလျော်ပုံရပြီး ယင်းမှာသင့်တော်သည့်စံနှုန်းလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဒေသအလိုက် ၎င်းဒေသ၏ မြေယာဈေးကွက်ပေါက်ဈေးအပေါ် မူတည်ပြီးတွက်ချက်သောကြောင့်စီမံကိန်းဆောင်ရွက်နေသောပြည်တွင်းရှိ အခြားသောနေရာများ၏ ပေါက်ဈေးနှင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင်မူရလဒ်များကွဲပြားခြားနားမှုများ ရှိနိုင်ပါသည်။ အချို့ ကိစ္စများ တွက်မူ မြေယာလျော်ကြေး နှုန်းထားများ၊ လျော်ကြေးညှိနှိုင်းမှုများနှင့် ပတ်သက်သော မှတ်တမ်းများမှာပွင့်လင်းမြင်သာမှုအနည်းငယ်သာရှိခြင်း သို့မဟုတ် လုံးဝမရှိခြင်းတို့ကို တွေ့ရသည်။ နှုန်းထားများ ကွဲပြားမှုရှိပြီး တွက်ချက်ပုံနည်းစနစ်များမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသောကြောင့် အချို့ နယ်မြေများရှိ ရွာသားများအနေဖြင့် အခြားနယ်မြေများတွင် မြေယာလျော်ကြေးအတွက် ၎င်းတို့ထက် ပိုမိုရရှိကြောင်း ကြားသိရသောအခါ မကျေနပ်မှုများ ဖြစ်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။
- အချို့သောဒေသများတွင် ငွေပေးချေမှုကို အကြောင်းအရာအလိုက် ခွဲခြားပေးချေမှုမရှိဘဲ တစ်ပေါင်းတည်းပေးချေမှုများ ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် လျော်ကြေးရရှိသူဒေသခံများအနေဖြင့် သင့်တော်သည့်နှုန်းထားဖြင့် လက်ခံရရှိမှု ရှိ မရှိကို ကိုယ်တိုင် စစ်ဆေး အတည်ပြုရန် ခက်ခဲပါသည်။
- တည်နေရာနှင့် ကုမ္ပဏီအပေါ်မူတည်၍ လျော်ကြေးပေးသည့်ပုံစံ ကွဲပြားမှုလည်းရှိသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် အမြဲတမ်း နေထိုင်လုပ်ကိုင်သည့်မြေအတွက် လျော်ကြေးပေးသလို မြေကွက်အတွင်း သီးနှံရှိလျှင် ငါးနှစ်စာသီးနှံအတွက် လျော်ကြေးပေးသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် အမြဲတမ်းလုပ်ကိုင်သည့် မြေအတွက်ပင် လယ်သမားများသည် မြေအတွက် လျော်ကြေးနှင့် သုံးနှစ်စာသီးနှံလျော်ကြေးသာ ရရှိသည်ဟု SWIA သုတေသီများမှသိရှိရသည်။ ယာယီလုပ်ကိုင်သည့် မြေအတွက် မြေတန်ဖိုး၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းနှင့် သုံးနှစ်စာသီးနှံလျော်ကြေးပေးသည့် ကုမ္ပဏီရှိသကဲ့သို့ အချို့တွင် မြေအတွက် လျော်ကြေးမပေးရသေးသည့် ကုမ္ပဏီလည်းရှိသည်။ ဒေသအများစုတွင် သီးနှံအတွက်လျော်ကြေးပေးသည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြေပျက်စီးသည့်အခါ ကုမ္ပဏီတစ်ခုက ပထမနှစ်အတွက် တစ်နှစ်စာသီးနှံအတွက် လျော်ကြေးပေးချိန်တွင် ၎င်းဒေသအတွင်းရှိ အခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ ပထမတစ်နှစ်စာအတွက် လျော်ကြေးအားတစ်နှစ်ခွဲစာအတွက် (၁၅၀) ရာခိုင်နှုန်း ဖြင့်ပေးချေခဲ့သည်။
- အရင်းအမြစ်သုံးစွဲရာနယ်မြေသို့ ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ပေါက်ရောက်မှုဆုံးရှုံးခြင်း၊ အစဉ်အဆက် သုံးစွဲခဲ့ရာ နယ်မြေနှင့် အများနှင့်ဆိုင်ရာနယ်မြေများအတွက် လျော်ကြေးပေးမှု ဖြစ်နိုင်ခြေနည်းပါးသည်။ ဒေသခံများ၏အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အသုံးပြုသော၊ စီးပွားရေးအတွက် အသုံးပြုသော မြေယာများမှပြောင်းရွှေ့ခံရခြင်း (economic displacement) အတွက် တောင်းဆိုမှုများ ပြုလုပ်သော်လည်း များသောအားဖြင့် ငြင်းပယ်ခံရသည် (လုပ်ငန်းအရင်းအနှီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ ဝင်ငွေရလမ်းရင်းမြစ်များ၊ သို့မဟုတ် အသက်မွေးမှုနည်းလမ်းများ ရယူသုံးစွဲနိုင်မှု ဆုံးရှုံးခြင်း)။
- အချို့မှာ ၎င်းတို့မြေယာအပေါ် လျော်ကြေးငွေရရှိရေး သင့်လျော်သည့် စာရွက်စာတမ်းများဖြင့် တင်ပြတောင်းဆိုသည့်တိုင် မည်သည့်လျော်ကြေးငွေမှ ရရှိခြင်းမရှိဘဲ အချို့သူများမှာမူ ၎င်းတို့ရရှိသော လျော်ကြေးငွေအနည်းအများအပေါ် မကျေနပ်၍ တိုင်တန်းချက်များ ရှိခဲ့ပါသည် (တစ်ခါတစ်ရံတွင် အခြားနေရာများ၌ ရရှိနေသည့် လျော်ကြေးငွေပမာဏ၏ သတင်းအချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံ၍ နှိုင်းယှဉ်ပါသည်)။ အစိုးရတာဝန်ရှိသူများမှ မြေယာလျော်ကြေးအတွက် ဒေသခံများအားပေးချေသောငွေအား ဖြတ်တောက်မှုပြုလုပ်ခြင်း၊ ငွေကြေးတောင်းခံခြင်းများကြောင့် တိုင်တန်းခံရမှုများ လည်းရှိသည်။

- အချို့ကိစ္စရပ်များတွင် ရွာသားများမှ လက်ခံရရှိသော လျော်ကြေးနှင့်ပတ်သက်၍ ကျေနပ်မှုရှိကြပါသည်။
- ပိုက်လိုင်းကြောင်းတစ်ခုတွင် ယင်းပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက် မြေယာကော်မတီသတ်မှတ်ထားရှိပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၊ အစိုးရဌာနများ၊ MOGE နှင့် ကုမ္ပဏီက ရွေးချယ်ပေးသော လူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မြေယာရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့်သဘောဆောင်ပြီး ရွာသားများအနေဖြင့် လည်း စုံစမ်းမေးမြန်းလိုပါက တစ်နေရာတည်းသို့သာ သွားရောက်စုံစမ်းမေးမြန်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းလည်းဖြစ်သည်။
- ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီး၊ သို့မဟုတ် အမျိုးသမီးဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများအတွက် လျော်ကြေးငွေ လက်ခံရရှိနိုင်ရန်အတွက် တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အတားအဆီးမရှိပါ။ သို့ရာတွင် အိမ်ထောင်စုများသည် အိမ်ထောင်ဦးစီး၏ အမည်ဖြင့်သာ မှတ်ပုံတင်ကြပြီး အများအားဖြင့် အမျိုးသားများသာဖြစ်သောကြောင့် လျော်ကြေးအား မိသားစုတွင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူမှသာ လက်ခံရယူလေ့ရှိသည်။ သို့သော် မုဆိုးမများကဲ့သို့ အမျိုးသမီးဦးဆောင်သည့် အိမ်ထောင်စုများတွင် လည်း အမျိုးသားဦးဆောင်သော အိမ်ထောင်စုများနည်းတူ လျော်ကြေးငွေ လက်ခံရရှိကြပါသည်။
- စီမံကိန်းနယ်မြေအတွင်း သက်ရောက်မှုခံရသူများအတွက် အခြားသောအသက်မွေးမှုဆိုင်ရာ နည်းလမ်းဖန်တီးပေးမှုများ၊ သို့မဟုတ် သင့်လျော်သည့် လျော်ကြေးပေးမှုပုံစံ စီစဉ်ရေးဆွဲခြင်း ကိစ္စရပ်များအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးမှု နည်းပါးပါသည်။
- မြေယာအခြေပြု အသက်မွေးသူများအတွက် အခြားသောမြေနေရာ အစားထိုးပေးခြင်းရှိသည်ဟု မကြားရပေ။ ထို့ကြောင့် အကျိုးဆက်အနေဖြင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် မြေနေရာအစားပြန်လည်မရရှိနိုင်သော ဒေသခံများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအပေါ် ကြီးမားသည့်သက်ရောက်မှုများ ရှိသည်။
- မြေယာလျော်ကြေးအတွက် ပေးချေမှုအားငွေသားဖြင့်သာ ပြုလုပ်သည်။ ကျေးလက်ဒေသများစွာတွင် ငွေသားများလုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် ဘဏ်များနှင့်ပတ်သက်သော အသိပညာ၊ ဝန်ဆောင်မှုများအကြောင်း သိရှိမှု အလွန်နည်းပါးသည်။ ထို့အတူ ငွေကြေးအား စနစ်တကျစီမံခန့်ခွဲရန်လည်း ကျွမ်းကျင်မှုမရှိပါ။ အချို့သူများသည် လျော်ကြေးငွေကို လျင်မြန်စွာသုံးစွဲပစ်ကြပြီး အသက်မွေးမှု၊ သို့မဟုတ် အရင်းအနှီးပြုလုပ်ရန်အတွက်မရှိဘဲ ဖြစ်ကျန်နေတတ်ပြီး အလုပ်သမားအဖြစ် အသက်မွေးရပ်တည်ရန်အတွက် လိုအပ်သော ကျွမ်းကျင်မှုများလည်းမရှိဘဲ ဖြစ်နေတတ်သည်။
- အချို့ကုမ္ပဏီများနှင့် ဒေသခံတာဝန်ရှိသူများသည် ငွေကြေးပေးချေမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုတိုးမြှင့်ရန် သက်ဆိုင်ရာအုပ်စုများ၏ ရှေ့မှောက်၊ အများပြည်သူ၏ရှေ့၌ ငွေပေးချေမှုကိုပြုလုပ်ကြသည်။ သို့မဟုတ် ဘဏ်ငွေစာရင်းများအတွင်းသို့ တိုက်ရိုက်ပေးသွင်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသည်။

ဆန္ဒအလျောက်မဟုတ်သော ပြန်လည်နေရာချထားမှု

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - အိုးအိမ်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်။ သင့်တော်လုံလောက်သည့် လူနေမှုအဆင့်အတန်းရရှိပိုင်ခွင့်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- SWIA ကွင်းဆင်းလေ့လာရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် သုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် စီမံကိန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်နွှယ်သော လူအများစုအား အစုလိုက်အပြုံလိုက် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းမျိုး မတွေ့ရှိခဲ့ရပါ။ (အခြားနေရာဒေသများအတွက် သိရှိနိုင်ရန် အထက်တွင်ရေးသားထားသော "ပတ်သက်ဆက်နွှယ်နေသည့် နိုင်ငံရေးရာအခြေအနေ"ကို ဖတ်ရှုပါ။)
- ကွင်းဆင်းလေ့လာသောနေရာများတွင် မိသားစုတစ်စု၊ နှစ်စု စသဖြင့် အနည်းငယ်သာ တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ သို့သော် ၎င်းမိသားစုအား နေရာသစ်တွင် ပြန်လည်အခြေကျရန် အကူအညီပေးခြင်းမျိုး မရှိပေ။ ငွေသားလျော်ကြေး ပေးသော်လည်း ၎င်းရွှေ့ပြောင်းမိသားစုများမှသာ ၎င်းတို့၏အစီအစဉ်ဖြင့် နေရာအသစ်ရှာဖွေခြင်း၊ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းနှင့် နေအိမ်အသစ် တည်ဆောက်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ကြရသည်။

မြေယာနှင့်ပတ်သက်သော ထိခိုက်နစ်နာမှုများအတွက် ကုစားမှုနည်းလမ်းများ

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ရည်ညွှန်းချက် - ထိရောက်သော ကုစားမှုနည်းလမ်းများ ရရှိပိုင်ခွင့်။

ကွင်းဆင်းလေ့လာခြင်းမှ တွေ့ရှိချက်များ

- ရွာသားအများစုသည် မြေယာသိမ်းယူမှု၊ သို့မဟုတ် မြေယာလျော်ကြေးနှင့်ပတ်သက်၍ မကျေနပ်မှုကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန် စိုးရိမ်ကြကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြောဆိုမှုများရှိသည်။ ကြောက်ရွံ့မှုပင်ရှိပြီး မကျေနပ်မှုအား တိုင်တန်းပြောဆိုလျှင် မြိမ်းခြောက်ခံရမည်ကို စိုးရိမ်သူများလည်း ရှိသည်။
- အဆင့်ဆင့်အုပ်ချုပ်သော စနစ်(bureaucracy)အတွင်း အဆင့်များစွာရှိပြီး ရုံးဌာနတစ်ခုမှတစ်ခုသို့၊ သို့မဟုတ် အာဏာပိုင်တစ်ယောက်မှ အခြားတစ်ယောက်သို့ လက်ဆင့်ကမ်းရာတွင် နှောင့်နှေးကြန့်ကြာနေပြီး သိသိသာသာကာ ဆီးထားသဖြင့် တိုင်တန်းမှုများသည် အချည်းနှီးသာဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မြေယာသိမ်းယူခြင်း၊ သို့မဟုတ် လျော်ကြေးပေးချေမှုနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်တန်းခြင်းကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့သည်ဟုသောကိစ္စမျိုး SWIA သုတေသီများမှ မကြားသိခဲ့ရပါ။ သို့ရာတွင် အမှုကိစ္စတစ်ခုတွင် မြေယာလျော်ကြေးငွေအား လက်ဝယ်သိမ်းယူထားမှုဖြင့် ဒေသခံတာဝန်ရှိသူတစ်ဦးမှ တရားစွဲဆိုခံရပြီး အလုပ်မှ အနားပေးခံခဲ့ရသည်ဟု သိရှိရပါသည်။
- ကုမ္ပဏီအချို့မှ ရပ်ရွာများနှင့် ဆက်သွယ်ပူးပေါင်း၍ ထိခိုက်မှုများ၊ စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရေးနည်းလမ်းများ (grievance mechanism) အား ကိုယ်တိုင်ပြုလုပ်ပြီး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအား ပိုမိုလွယ်ကူစေရန်နှင့် ဒေသမှလွယ်ကူစွာပိုမိုအသုံးပြုနိုင်ရန် စီစဉ်မှုများပြုလုပ်ခဲ့သည်။
- ရွာသားများသည် များသောအားဖြင့် ၎င်းတို့၏တိုင်တန်းမှုများပြုလုပ်ရန် MOGE သို့ ညွှန်းဆိုခံရသော်လည်း၊ အလှည့်ကျစနစ်ဖြင့် တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြပြီး ရပ်ရွာလူထုမှ တိုင်တန်းမှုများအား ဖြေရှင်းရန်ကျွမ်းကျင်မှု၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနည်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများ မရရှိထားကြပါ။
- ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော မြေယာသိမ်းဆည်းမှုကြောင့်ဒေသခံများမှ ဒေသတွင်းဆန္ဒပြမှုများ ရှိခဲ့ပြီး အဖြစ်အပျက်တစ်ခုတွင် ဆန္ဒပြကန့်ကွက်သူများ ထောင်ဒဏ်ကျခံခဲ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ကောင်းမွန်သောအလေ့အထကောင်းများ ဥပမာ

- ပိုက်လိုင်းကြောင်းတစ်ခုတွင် ယင်းပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက် မြေယာကော်မတီ သတ်မှတ်ထားရှိပြီး၊ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ၊ အစိုးရဌာနများ၊ MOGE နှင့် ကုမ္ပဏီကရွေးချယ်ပေးသော လူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မြေယာရယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းများ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သည့် သဘောဆောင်ပြီး ရွာသားများအနေဖြင့်လည်း စုံစမ်းမေးမြန်းလိုပါက တစ်နေရာတည်းသို့သာ သွားရောက်စုံစမ်းမေးမြန်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းလည်းဖြစ်သည်။
- အချို့ကုမ္ပဏီများနှင့် ဒေသခံတာဝန်ရှိသူများသည် ငွေကြေးပေးချေမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု တိုးမြှင့်ရန် သက်ဆိုင်ရာအုပ်စုများ၏ ရှေ့မှောက်၊ အများပြည်သူ၏ရှေ့၌ ငွေပေးချေမှုကို ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့မဟုတ် ဘဏ်ငွေစာရင်းများအတွင်းသို့ တိုက်ရိုက်ပေးသွင်းနိုင်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြသည်။
- "ကျေးရွာအခွင့်အရေးကော်မတီ" (Village Rights Committee – VRC) ပုံစံသည် တိုင်ကြားမှုများအား ဖြေရှင်းပေးရာ၌ ပထမခြေလှမ်းအဖြစ် လူထုပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ထိခိုက်ခံရသူများအတွက် တရားမျှတမှုပြန်လည် ရရှိစေရန် အကူအညီပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍ ရပ်ရွာလူထုအနေနှင့် ပဋိပက္ခများ ပြေလည်စေရေးအတွက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း မပြုလုပ်ပါက "ဥပဒေရေးရာ ကုစားရေး" (Legal Clinics) (ကျွမ်းကျင်သူ ရှေ့နေ၏ အကူအညီကိုယူပြီး ထိုသူမှ ရပ်ရွာလူထုအတွင်း ကြားခံပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း) အလေ့အထသည် အလွန်အောင်မြင်နိုင်ပါသည်။